

'Kako sam od ZeKaeM-a napravila kazališno čudo'

Ravnateljica Zagrebačkog kazališta mladih govori o velikim uspjesima tog teatra koji je u osam i pol godina njezina mandata uspio ono što se dosad smatralo nemogućim – od zapuštenoga kazališta sa stotinjak izvedbi godišnje, ZeKaeM je postao priznata ustanova izvan Hrvatske sa 320 izvedbi godišnje, iznimno velikim brojem gostovanja, nizom koprodukcija i subvencijom iz europskih fondova

/RAZGOVARALA/ KATARINA GALIĆ / katarina.galic@aktual.hr
/SNIMKE/ MARA BRATOŠ I ARHIV ZEKAEM-A

Velika financijska kriza potresla je i kazalište. I dok se prema podacima Državnog zavoda za statistiku broj posjetitelja i predstava u sezoni 2011./2012. iznimno smanjio u odnosu na prethodne sezone, izgleda da recesija nije ni najmanje pogodila Zagrebačko kazalište mladih koje je popunjenošću "potuklo" skupljajući zagrebački HNK, a ovu sezonu zatvara

s rekordnih 11 premijera, više od 20 koprodukcija s vodećim europskim teatrima kao što su, spomenimo samo neka, La MaMa e.t.c. iz New Yorka, Repertoarno kazalište iz Birminghama, Državno kazalište iz Dresdena, Njemačko kazalište iz Berlina, Državno kazalište iz Braunschweiga, Državno kazalište Stuttgart, Troubleyn Antwerpen, La Comédie de Saint-Étienne, La Compagnie Vladimir Steyaert, Teatro Due iz Parme, >

Poljsko kazalište iz Bydgoszcza, Srpsko narodno pozorište iz Novog Sada, Slovensko narodno gledališče iz Nove Gorice i druga, te brojnim gostovanjima na europskim i svjetskim pozornicama. Početkom siječnja ove godine predstava "Idiot" u režiji makedonskog redatelja Ivana Popovskoga, koja je u listopadu prošle godine proglašena najboljom predstavom Gavellinih večeri, izvedena je dva puta u Mariboru. U veljači je u Ljubljani uslijedilo gostovanje "Žute crte" Ivice Buljana koja je mjesec dana nakon toga izvedena i u Grazu. Glasovita predstava nadahnuta tragičnim događajem vezanim uz smrt mladića Luke Ritza "Ovo bi mogla biti naša ulica" u travnju je gostovala na 12. izdanju najvećeg njemačkog festivala kazališta za mlade Augenblick mal! 2013 u Theateru an der Parkaue u Berlinu, a predstava "Moj sin samo malo sporije hoda" u režiji Janusza Kice u lipnju je izvedena u Ljubljani.

"Garaža" u režiji Ivice Buljana, praižvedena 2010. godine u prestižnom newyorškom kazalištu La MaMa, prošli je tjedan u okviru programa "Kreativna Hrvatska" gostovala u uglednom berlinskom Schaubühneu am Lehniner Platzu kao jedina predstavica Zagreba na proslavi primanja Hrvatske u Europsku uniju u Berlinu. Ova predstava jedina je hrvatska predstava koja je ikad gostovala u tom glasovitom teatru.

Nema sumnje da je ZeKaeM danas poznat i cijenjen u svijetu kazališta izvan granica Hrvatske. Od 2006. imao je 40 gostovanja u Europi, i to prvenstveno zahvaljujući ravnateljici Dubravki Vrgoč, utemeljiteljici Festivala svjetskog kazališta te predsjednici Europske kazališne konvencije koja već godinama novac za svoje kazalište crpi iz europskih fondova. Dubravka Vrgoč prošle je godine napravila još jednu važnu stvar za ZeKaeM. Uvela ga je u Prospere, neformalnu mrežu osam najvažnijih europskih teatarara koja postoji već pet godina i koja osim novca ZeKaeM-u daje mogućnost da dovede najbolje redatelje, a to su oni koji dolaze na Festival svjetskog kazališta, kao što je slavni Thomas Ostermeier.

AKTUAL: Kako je došlo do gostovanja "Garaže" u glasovitom Schaubühneu i hoćete li imati još gostovanja u idućim mjesecima?

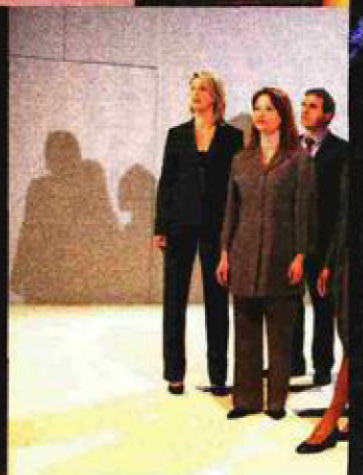
- Radi se o suradnji Zagrebačkog kazališta mladih s glasovitim berlinskim teatrom Schaubühne koji je još na prvom Festivalu svjetskog kazališta 2003. otvorio festival s predstavom "Nora" u režiji Thomasa Ostermeiera, umjetničkog direktora Schaubühnea. Tijekom zadnjih deset godina često smo Schaubühne gledali na festivalskim pozornicama u Zagrebu, a Zagrebačko kazalište mladih prošle je godine ušlo u jednu od najprestižnijih europskih mreža Prospere u kojoj je upravo i berlinski Schaubühne. Uspjeli smo osigurati dva termina, 13. i

ČITAV NIZ USPJEŠNICA

'Ana Karenjina' bila je prva predstava u mandatu Dubravke Vrgoč; 'Garaža' bilježi velike uspjehe (desno), a nedavno je gostovala u Schaubühneu kao jedina ikad iz Hrvatske; 'Idiot' je režirao Makedonac Ivan Popovski (dolje lijevo); 'Europa' (dolje u sredini) je koprodukcija s još tri kazališta; 'Ovo bi mogla biti moja ulica' (dolje desno) jedan je od zaštitnih znakova ZeKaeM-a

Europsko kazalište je u vrlo nezahvalnoj poziciji. Riječ je dakako o recesiji zbog koje se zatvaraju kazališta. **JEDINO SE NJEMAČKI TEATAR JOŠ DOBRO DRŽI.** Dakle, trenutačno su za teatar opasna vremena. S druge strane, ta će kriza ipak dovesti do rezultata. Teatar uvijek funkcionira kroz krizna vremena i sigurno neće nestati. Možda će čak biti i bolji. Čini mi se da će baš ta kriza dovesti do toga da postanemo bolji

14. lipnja, i od cijelog našeg repertoara odabrana je "Garaža" kao znakovita predstava o tranzicijskom vremenu u kojemu živimo. Od 15. lipnja bit ćemo s predstavom "Žuta crta" u Lisabonu na Međunarodnom kazališnom festivalu Almada, najprestižnijem festivalu u tom dijelu Europe. "Galeb" Bobe Jelčića odlazi na važan festival srednjoeuropskog kazališta u Nitru, u Slovačku, a "Žuta crta" ide i u Sarajevo na MESS, kao i na prestižne festivale u Rennesu i Remu. Usto će i "Leda" najesen gostovati na Boršnikovim susretima u Mariboru. Dakle, pet velikih gostovanja u četiri mjeseca, što me iznimno veseli.

AKTUAL: Kako ste uspjeli od zapuštenog ZeKaeM-a u svim pogledima stvoriti najuspješnije kazalište u Hrvatskoj koje je za vrijeme vaših mandata postalo priznato i izvan granica naše zemlje?

- Nije bilo lako. Kada sam prije osam i pol godina došla u Zagrebačko kazalište mladih, ono je bilo zapušteno i što se tiče financijskog duga koji sam zatekla, kao i fizički - izgledom zgrade, tehničkom opremom i brojem izvedbi, kojih je tada bilo 130 godišnje. Danas ih godišnje imamo 320. Uvijek je tu bio sjajan ansambl koji nije gostovao nigdje, a nije ni imao mogućnosti da se iskaže kao što ima danas. Bilo je jako teško i trebao se uložiti golemi trud da bi se pokrenuo cijeli mehanizam, no ono što me vodilo kad sam došla u ZeKaeM i što mi je bila želja, zbog čega sam i osnovala Festival svjetskog kazališta, bilo je otvoriti teatar za utjecaje izvana, odnosno za susret s različitim umjetnicima, različitom publikom - približiti ovaj teatar Europi, kao i Europu približiti njemu. To je bio proces, ali već nakon godinu i pol gostovali smo na prestižnim i važnim

- Iznosi dvostruko više novca nego što se dobije od Grada. Upravo tako smo i uspjeli povećati broj premijera, pa smo ih ove godine imali čak jedanaest, ali smo povećali i broj festivalskih izvedbi, kao i financirali svoja brojna gostovanja.

AKTUAL: Što mislite zašto nitko od vaših kolega ne nabavlja novac za svoja kazališta na takav način?

- Teško je to odgovoriti, iskreno ne znam zašto netko drugi nešto radi ili ne radi. Samo znam što ja radim, a smatram da je neumjesno komentirati što rade kolege. Zadovoljna sam što je ZeKaeM uspio i želim i svojim kolegama da se izbore za poziciju europskog relevantnog teatra kojemu Europa pomaže čak i financijski.

AKTUAL: Kako ste postali predsjednica Europske kazališne konvencije?

- Dvije sam godine bila potpredsjednica te potom u Upravnom odboru, da bi me prije dvije godine u Nottinghamu članovi Europske kazališne konvencije jednoglasno izabrali za predsjednicu. Dotad su na čelu te ugledne mreže europskih kazališta bili samo muškarci, Francuzi. Ja sam prva žena predsjednica iz istočne Europe i na to sam jako ponosna. Treba napomenuti da je to volonterska funkcija koja sa sobom nosi puno posla.

Očito je da je prepoznat rad ZeKaeM-a, naše brojne koprodukcije i sve što smo radili. Neki projekti išli su i preko Europske kazališne konvencije, kao glasoviti projekt "Orient Express", vlak koji je putovao iz Istanbula prema Stuttgartu te se zaustavio i u Zagrebu gdje je izvedena drama Tene Štivičić "Sedam dana u Zagrebu", s iznimno velikim interesom publike.

U ovih osam i pol godina radili smo više od dvadeset koprodukcija, projekte koji su izlazili iz dvorana. Širili smo se izvan Tesline 7, došli smo do Europe. "Garaža" s kojom idemo u Berlin imala je svjetsku prai-zvedbu u New Yorku 2010. godine, bili smo sa "Zagrebačkim pentagramom" u Kostari-ki, s "Galebom" smo bili u Čileu. Dakle, bili smo na važnim mjestima i to je jako važno za naše glumce, za naš teatar te na koncu iznimno važno za hrvatski teatar - više ni-smo nepoznati u Europi.

AKTUAL: Što će biti na repertoaru ovogodišnjeg Festivala svjetskog kazališta?

- Ove ćemo godine, kako stvari

adresama u europskim kazalištima, kao i na europskim festivalima. Onda su uslijedile koprodukcije, zajednički projekti, nagrade, a na samom kraju prošle godine i dvije subvencije Europske komisije.

AKTUAL: Kada ste počeli intenzivno crpiti europske fondove?

- U posljednje dvije-tri godine. Prvi na repertoaru bio je projekt iz 2012. koji još nije završen, ali je premijeru imao prije nekoliko tjedana - riječ je o predstavi "Europa" koju smo radili zajedno sa Repertoarnim kazalištem Birmingham iz Velike Britanije, Državnim kazalištem Dresden iz Njemačke i Poljskim kazalištem Bydgoszcz. Prošle godine dobili smo potporu iz europskog programa "Kultura 2007.-2013." Europske komisije, u kategoriji Ambasador, i time je prepoznata cjelokupna aktivnost Zagrebačkog kazališta mladih. Ta je potpora

iskorištena za sve međunarodne predstave koje smo imali u prošloj godini.

Ove smo godine dobili dvije subvencije, od kojih je jedna za projekt "umjetnog starjenja" u kojem smo prijavili osam kazališta koja će raditi u parovima četiri predstave koje će govoriti o međugeneracijskom razumijevanju i različitim generacijama. Riječ je o iznimno zanimljivom projektu koji će biti realiziran za dvije godine.

AKTUAL: Koliko iznosi potpora Europske komisije?

ZeKaeM je otvorio prostor mladim dramskim piscima, i to posebno hrvatskim, jer mislim da se **BEZ HRVATSKIH PISACA NE MOŽE KROČITI U EUROPU**. Upravo su predstave rađene po djelima hrvatskih pisaca u Europi najbolje prolazile. Kod nas i mladi redatelji imaju prostor

trenutačno stoje, imati neko od velikih europskih redateljskih imena koja obilježavaju današnje kazalište u Europi. To su Christoph Marthaler i Thomas Ostermeier. Jako bismo željeli dovesti predstavu koju smo prije nekoliko dana Ivica Buljan i ja gledali u Münchenu. To je predstava glasovitog njemačkog redatelja Martina Kušaja koja je rađena po Krleži, a zove se "Agonija". Predstava povezuje tri Krležine drame: "Gospoda Glembajevi", "Galicija" i "U agoniji" u jednu cjelovečernju sedmosatnu izvedbu koja preko Krležinih tekstova govori o ratu u Europi u 20. stoljeću. Predstava je tehnički jako zahtjevna i bilo bi potrebno dovesti jako puno ljudi, tako da nismo sigurni, ali se nadamo da će nam Ministarstvo kulture biti u stanju pomoći da ih dovedemo i da покаžemo našoj publici kako nas gledaju iz europske perspektive.

AKTUAL: Kakva je situacija u europskim kazalištima?

- Europsko kazalište je zapravo u jednoj vrlo nezahvalnoj poziciji. Riječ je dakako o recesiji i ekonomskoj krizi koja je prisutna u cijeloj Europi. U Španjolskoj se zatvaraju kazališta, u Nizozemskoj je 40 posto manje novca dano za kazališnu umjetnost tako da su se kazališta sama zatvorila, u Mađarskoj su mnogi ravnatelji ostali bez posla. Recesija je u Francuskoj, u Austriji, u Engleskoj. Jedino se njemački teatar još dobro drži. Dakle, trenutačno su za teatar opasna vremena. Ja uvijek kažem da se teatar može zatvoriti u jednom danu, a trebaju godine i godine da bi se on ponovno otvorio i da bi se obnovilo ono što se u jednoj minuti zatvorilo.

S druge strane, ta kriza, ekonomska i moralna, ipak će dovesti do rezultata, neke stvari će se pročitati – kako u nama tako i izvan nas. Teatar uvijek funkcionira kroz krizna vremena i apsolutno je sigurno da se neće zatvoriti i nestati. Možda će čak biti i bolji. Već dugo vremena nalazimo se pred zidom, nismo definirali ni ulogu kazališne institucije niti smo pronašli nove forme, nove stilove, nove poetike. Čini mi se da će možda baš ta kriza dovesti do toga da se odredimo i postanemo boljima i drugačijima.

AKTUAL: Koliko je bitna suradnja s mladim dramskim autorima?

- Mislim da je to iznimno važno, ali se trenutačno u kontekstu europskog kazališta mladim redateljima i glumcima posvećuje premalo pažnje. Recesija je dovela do toga da je smanjen broj premijernih izvedbi te

su ograničene mogućnosti primanja novih mladih glumaca. Mladi redatelji također nemaju šansu da uđu u velika kazališta. Bez mladih ljudi nemoguće je zamišljati i promišljati teatar.

Mi smo u ZeKaeM-u otvorili prostor i mladim dramskim piscima, i to posebno hrvatskim, jer osobno mislim da se bez hrvatskih pisaca ne može kročiti u Europu. Upravo su predstave rađene po djelima hrvatskih pisaca u Europi najbolje prolazile. Osim toga, kod nas i mladi redatelji imaju prostor za koji smatram da je nužan kako bi mogli nešto napraviti u teatru te kako bi teatar opstao. Mislim da su to dva povezana procesa: mladi glumci moraju pronaći

BOGAT REPERTOAR

'Ružno pače' je napravljeno za djecu i bavi se drugim i drugačijim motivima ZeKaeM-a

Mi smo zatvoreni u sebe, bojimo se izaći iz oklopa, smatramo se samodostatnima, ne samo da se ne želimo uspoređivati s drugima nego ih se bojimo. To je pogubno.

UPRAVO PREPOZNATI DRUGOGA I Približiti se drugome iznimno je VAŽNO. To ZeKaeM radi, otvara se prema drugome. To radi kako bi potvrdio svoj identitet. Bavili smo se i repertoarno temom drugog i drugačijeg

svoje mjesto i pozicionirati se u hrvatskom kazalištu, a hrvatski teatar mora prepoznati mlade glumce kako bi opstao.

AKTUAL: "Drugo i drugačije" vaša je koncepcija koja je često prisutna u predstavama ZeKaeM-a, a teme su većinom aktualne, bazirane na onome što se događa u stvarnom svijetu.

- Mi smo još uvijek nekako zatvoreni sami u sebe, bojimo se izaći iz tog svog oklopa, smatramo se samodostatnima, ne samo da

se ne želimo uspoređivati s drugima nego ih se bojimo. To je apsolutno pogubno za naše društvo, a i za nas same i za naš teatar. Upravo prepoznati drugoga i približiti se drugome iznimno je važno. To ZeKaeM radi, otvara se prema drugome - u ovom slučaju to je Europa. To radi kako bi preko drugog ostvario sam sebe i kako bi potvrdio svoj identitet te kako bi ga to zapravo na neki način prema drugome i odredilo. Bavili smo se i repertoarno temom drugog i drugačijeg. Tako su nastale neke od naših slavni predstava kao što su "Moj sin samo malo sporije hoda", predstava posvećena Luki Ritzu "Ovo bi mogla biti moja ulica" koja je već sto i nešto puta izvedena i koja je svakako jedan od zaštitnih znakova upravo ovog repertoara za mlade te "Ružno pače" koje smo ponudili djeci i koje se također bavi drugim i drugačijim.

Zapravo u ovom društvu ima još mnogo toga što teatar treba otkriti. Uvijek kažem da uloga kazališta nije ta da isključivo upozorava na neke stvari i da se na njemu preslikava nešto što mi želimo reći, nego je teatru uloga da postavlja pitanja, i to ona pitanja koja se tiču nas umjetnika, ali i ona koja se tiču publike te da zajedno u zajedničkom dijalogu

pokušamo odgovoriti na ta pitanja, a što se tiče aktualnosti, cijeli uspjeh ZeKaeM-a je upravo u tome što smo predstavljali ono što se tiče naše publike i što zajedno s njom ulazimo u dijalog sa stvarnošću. Ono što se događa tu u Teslinjoj događa se i u našim životima. To je jedini način da budemo aktualni i da teatar u današnjem vremenu ima nekog smisla.

AKTUAL: Što nas očekuje u sljedećoj sezoni u ZeKaeM-u?

- Upravo su počele probe predstave po tekstu Damira Karakaša "Snajper" u režiji Franke Perković. Nakon toga će Boris Liješević, mladi srpski redatelj, režirati "Mirni dani u Mixing Partu" norveškog autora Erlenda Loea. Oliver Frlić na početku 2014. radit će "Hamleta", a imat ćemo još nekoliko projekata koje ćemo napraviti do kraja sezone i koji će svi biti atraktivni. U zadnje vrijeme postavljamo jedan klasični tekst godišnje. Tu je bio "Idiot" koji je na jedan suvremeni način, u režiji Ivana Popovskog, ponudio nove vizure klasičnog teksta, odnosno romana koji svi znamo. Nakon toga je Jernej Lorenci nastavio s Moliereovim "Tartuffeom" prilagodio ga izravno našem vremenu. Tako će sad Frlić napraviti "Hamleta" koji će, nadam se, biti "naš Hamlet".